

Llegir per desconnectar?

GUILLEM
FRONTERA

El Gremi de Llibreter de Mallorca i el Govern de les Illes Balears han inserit en algunes publicacions un anunci pensat amb les millors intencions d'aquest món. Es tracta d'incitar la parròquia a la lectura. Com sempre que es troben diners públics per insistir en aquesta qüestió, els *creatius* solen transmetre la idea que llegir és *diver* i alliberen aquesta activitat de qualsevol noció d'esforç personal i/o de profit intel·lectual. La lectura és una activitat passiva, lúdica, bona de dur i que fa tornar guapo: aquest seria l'excipient del missatge. En el cas de referència, apareix una noia en una llibreria, tapant-se la cara amb un llibre obert i sostenint tota la figura en una sola cama, la dreta, com certs flamencs quan volen estalviar energies. La reflexió, amb el missatge inclòs, és la següent: "Hi ha coses que s'haurien de fer més sovint, com desconectar i llegir un bon llibre". Haurien pogut dir que llegir és guai. O que aprima. O que els llibres contenen molta fibra i són ansiolítics. Però potser el que s'acostaria més a la intenció d'aquest missatge al·ludiria a l'obtenció d'un plaer desinteressat, net, transparent. I, sobretot, que ens adorna amb una certa patina cultural que queda molt bé en societat. Tot plegat, no té res de dolent, sobretot si fos veritat que llegir aprima.

Però l'able lector d'aquest escrit potser ja haurà notat que el missatge remuga una mica, per manca d'oli. La qüestió és aquesta sinonímia que es

crea implícitament entre llegir i desconectar: de què? Se suposa que de la vida quotidiana. De la qual cosa s'inferiria que hi ha la Vida i la vida quotidiana, que van cadascuna pel seu camí i que és millor que cap d'elles interfereixi en l'esdevenidor de l'altra. Potser la vida quotidiana és allò que devalua la Vida. Potser la lectura neutralitzaria temporalment la capacitat de la vida quotidiana d'erosionar la Vida. En darrer cas, se'ns convida a la lectura com a via d'evasió.

Els que tenen edat —ja són anys— per haver assistit a seminaris de marxisme clandestins per formar consciències crítiques i bastir actituds revolucionàries, saben que hi havia dues maneres de llegir, l'una bona i l'altra dolenta: la bona, aquella que ens vinculava més al compromís polític i social; la dolenta, la que l'afeblia. És clar, aquest reduccionisme creava molts problemes, sobre-

tot amb els clàssics. Record haver assolit la màxima capacitat personal d'oratoriana quan vaig haver de justificar per què llegia les *Confessions* de sant Agustí. Un gran contorsionista de la dialèctica em va voler defensar ampliant els meus arguments: els clàssics constitueixen el gran tresor cultural de tots els temps, del qual el poble podrà gaudir quan ja no suposi perill per a la seva consciència de classe. Quines coses, deumeuet, que ens obligàvem a fer per sentir-nos antifranquistes de ple dret.

En qualsevol cas, ens prohibíem a nosaltres mateixos llegir literatura d'evasió, cosa que ens retardava lectures essencials i ens en feia consumir d'altres de deplorablement indigestes. El plantejament d'aquells ateneus clandestins respecte de l'objecte de la lectura no podia ser més desafortunat. Voler convertir la lectura en una eina d'ús immediat és tan estrafolari com anatemitzar la lectura entesa com a passatemps d'allò més light.

En tot cas, convidar-nos a desconectar per mitjà de la lectura no és una invitació atractiva. La lectura havia estat tradicionalment una necessitat ineludible per a qui volia entendre el món i necessitava ubicar-s-hi. Harnoncourt ens diu que tots necessitem la música, que sense música no podem viure. I que hem d'entendre la del nostre temps perquè és la que diu de nosaltres tot allò que no es pot dir amb paraules. També ens ensenya que, aprofundint en la música antiga —és a dir, deixant de banda el seu aspecte purament ornamental—, aprendrem a escoltar-la en allò que té d'intemporal i, per tant, serveix a l'home d'avui. Si és així amb la música, l'art menys obvi de totes les arts, la literatura s'imposa a les nostres vides amb una força i una remor incontenibles, com un riu que transporta els sediments de la Història i les aigües just ara despreses de les grans nuvolades. La vida i la lectura són un continu indiscernible, la mateixa sang corre per les venes d'una i l'altra sense solució de continuïtat. Connecta-t'hi.

«La reflexió, amb el missatge inclòs, és la següent: "Hi ha coses que s'haurien de fer més sovint, com desconectar i llegir un bon llibre". Haurien pogut dir que llegir és guai. O que els llibres contenen molta fibra i són ansiolítics. O que ens adornen amb una patina cultural que queda bé en societat»